

NÉPBARÁT.

Vasárnap február 24-én.

1850.

Nincsen seholy vad, hogy meg ne lehessen
Szelidíteni, csak tanulni szeressen.
Kerülni a vétket, az erénynek fele,
Nem esztelenkedni már bölcsesség jele.

Horat.

Tartalom. Oberlin. — Hézagpótlók. — Méhkosár. — Hány hét a világ?

Oberlin.

Megigértük volt olvasóinknak, hogy koronkint egy egy nevezetes férfinak életrajzával is megismertetjük; most éppen ezen ígértünket akarjuk beváltani és az éleleírások sorát megkezdjük... nem valami híres hadvezérel vagy státus-férfival; hanem egy egyszerű szegény pappal, ki ezelőtt mintegy fél-századdal Frankhonnak egy vadon zord vidékén élt Strassburg szomszédságában.

S miért szemeltünk ki magunknak éppen ily igénytelen embert, kinek olvasóink nagyobb része, hihetőleg e máj napig tán még hírére sem hallotta? S miért akarjuk éppen őt nevezetes embernek kiáltani ki? kérdéné tán valaki.

Erre őszintén csak azt feleljük: ma nagyon is megszoktuk, hogy nagy következtéseket csupán nagy és nevezetes okoktól várunk; igen megszoktuk, hogy nagy férfiaknak csak a polgárzat lajtorjájának felsőbb fokain állókat tartjuk; nagyot és sokat csupán tőlük kívánunk. Ezen előítélet azonban nem csak hibás, hanem ön magunkra nézt is nagyon káros következtésű. Elhittetjük ugyanis magunkkal, hogy mi — mivel sem hivatalunk, sem birtokunk nem tetemes, vagy éppen nincs, ember- és polgártársaink javára, előhaladására éppen semmit sem tehetünk; s mihelyt ezt — igen öröme — elhittük, magunkat bizony teljességgel meg nem erőltetjük; hanem azt hisszük, hogy ha itt is amott is gán-

csolgatni, bírálgatni tudunk, már eleget tettünk. Pedig minő egészen más nép, más ország vált volna eddigelő is mi belőlünk, ha ereje, tehetsége szerint kiki lelkiismeretesen megtette volna azt a mi kötelessége. Oh ekkor a helyett, hogy a polgárisodott Európa mivel népei között jelenben csaknem hátul kezdve vagyunk elsők; már azolta rég beteljesedve látnók koszorus költőnk szép jövendölését:

Szebb arcot vált e föld kies határa,
Hogy kedvre gyul, ki bájkörébe lép!

Ugyan hová kell igonytelenebb teremtmény, mint egy szegény falusi pap; és mégis hogy egy falusi pap mit tehet, megmutatta Oberlin, ki egy egész népség jellemén a legrendkívülibb változásokat okozott a legegyszerűbb eszközök által. Mi őt követésre méltó példa gyanánt állítjuk itt fel, mind a tanítók, mind pedig azokra nézt, kiknek a tanulás szükséges.

Oberlin Fridrik János waldbacher reformált lelkész volt a de la Roche kerületben, mely németül Steinthalnak nevezetik és a mi magyarul köves völgyet teszen. E név nagyon is megilleti és igen helyesen kifejezi ezen vidék sovány és kopár természetét. Itt a tél szeptemberben kezdődik, s a jövő majusig hó borítja a földet. A vidék magasabb részein a köznép azt tartja, hogy egy nő kötényében haza viheti azt a fűvet, mit férje egy délelőtt kaszál. A mult évszáz közepén azon kilencz ezer hold földön, melyből a de la Roche kerület áll, nagy nehezen

tengődött mintegy száz család, és ezek is a polgáriasodott élet minden kényelmeitől és előnyeitől merőben meg valának fosztva. De bár mily nyomoru vala is e nép, mégis volt egy kincsök, a mi magában véve nem pótolta ugyan ki földjük terméketlenségét és azon nyomort, melyet egy háboru s ezen felül még kormányuk velök keveset gondolása zúdított fejükre, de legalább későbbi jölettök- és szerencsésjöknek csirája vala. E nép ugyanis teljes mértékben gyakorlatában volt a lelkiismeret-szabadságnak. És e megbecsülhetlen kincsöket biztosította azon egyezkedés is, mely Elzasz-tartományát — melynek ők is egy részeeskéjét tevék — Frankhonhoz csatolá. Legalább ezen szabadság ismerteté meg őket mindazon anyagi javalmakkal, melyekben későbbre részesülének. Mielőtt e nép lelképásztora Oberlin leve, az előtte levő lelkész Stuber megkísértette volt némileg mivélését. Az egész kerületnek egyetlen iskolája volt, ha csakugyan iskolának lehetett nevezni azon roskatag kunyhót, melyben naponkint néhány szurtos, lármás, csintalan gyermek gyült fel és ült — ha nem czivódott — minden legkisebb foglalkozás nélkül. Az iskolamester, egy özszeesett öreg, a szoba egyik zugában feküdt ágyában. E hivatalnok és Stuber közötti párbeszéd megérdemli, hogy ide ig-
tassuk:

„Mire tanítja ön a gyermekeket?”

„Semmire.”

„Semmire! hát hogy eshetik az?”

„Csak úgy biz az, hogy édes magam sem tudok semmit.”

„Hát miképp tehették önt iskolamesterre?”

„Hát számos enztendőkön át hiveségesen őriztem a waldbachi disznó-csordát, s mikor e hivatalra nagyon elvénültem és elerőtlenedtem, ide küldöttek, hogy őrizzem a gyermekeket.”

Megjegyezzük: olvasóink e párbeszédet nehogy költötnék vagy csupa elménczésnek

tartsák. A legkomolyabban állítjuk, hogy mind e párbeszéd, mind az egész életleírás való-
ságban megtörtént dolgoknak lehető leghivebb följegyzése.

Stuber úgy vélekedék, a szegénység még magára jó iskolamesterre senkit sem tehet. Abba járt hát, hogy illendő tanítót kerítsen; maga ábéczéket és olvasó-könyveket nyomtatott tanítványai számára; borona-házat épített iskolának. Csak hamar a szülék megszegyelték magukat, hogy gyermekeik náluknál többet tudnak, s ők is szerettek volna olvasni; Stuber az alkalmat felhasználta, s a vasárnapok egy részén, meg a hoszszu téli esteken az egész kerületben intézeteket állított fel, a fölnevekedettek oktatására. Ezen kívül a nép számára bibliát adott ki, mely könyv ezelőtt az egész környékben merőben ismeretlen volt, minthogy az előtte való lelkész még saját használatára sem birta egyetlen példányát is a szent könyvnek. Stuber e munkásságában tizennégy éven át a legfáradhatlanabb szorgalommal működött; ekkor meg Strassburgba hívták meg lelkésznek s a meghívást el is fogadta. Helyébe következett aztán Oberlin, ki hivatalát 1767-ben 27 éves korában kezdte meg.

Oberlinnek sajátságos vala helyezete, úgy anynyira, hogy nem egy ember nagyon is leverőnek tartotta volna. Természete heves, hivatását az önfeláldozásig szerette, tudvágygal tele, s tudományát másokkal közleni rendkívül ohajtotta. A nép pedig, mely közé sorsa vetette, még mind sajuálkozásra méltó tudatlanságban s éppen ezért tele vala a legmakacsabb előítéletekkel, minden olyan javítás ellen, mely megrögzött szokásaitól avagy csak egy hajszálnyira is eltérni kényszeríté. Nem bánták, hogy Stuber gyermekeiket tanította; mert az iskolamesterség náluk régi idők óta fenállott; de Oberlinnek a nevelésről sokkal magasabb fogalmi valának, mint sem ők korlátozott eszökkel felérhették volna. Új lelkészök úgy tanálá, hogy a nép nagyon

miveletlen nyelven beszél, és éppen ez szigeteli el őket anynyira a miveltebb emberektől, mint szintén a járható utak hiánya; a gazdák a legközönségesebb szerszámokban szükölködtek, s nem volt módjuk megszerezni; a földmivélés körül csak anynyit tudtak, mennyit apjuk látott volt nagyapjuktól, ez is pedig csak apjától tanult vala. Oberlin e bajok elhárítására szentelé magát, míg lelkeszi hivatásának kötelességeit is folytatá. A nép új lelkészöknök egy eleinte sem terveit fel nem fogta, sem indokait nem méltányolta. A tudatlanság mindig gyanakodó. Eltökélék tehát magokban, azon megátalkodott makacssággal, melylyel minden rangbeli neveletlen ember, oly keményen ragaszkodik a régi szokások szemeteihez, hogy ujtásait nem fogadják el. A parasztek öszszefűttak, meghatározák egyszer, hogy félrecesalják s megverjék, máskor meg hogy egy kútba vessék. Oberlin merészen szembe ment velök, s lázongó hallgatói szivét bátor szelidségével meghódította. Még ennél is többet tett: megszűnt a népet csupán szóval buzdítani valódi hasznuk előmozdítására; hanem gyakorlatilag is igyekezett nekik felmutatni azon áldásokat, melyeket számukra az illő ismeret és a helyesen irányzott szorgalom szerezhetnek. Ezen hegyi lakosok sok tekintetben barbárok voltak; és Oberlin eltökélé őket kimivelni, ugy mint minden vadak kimivélődtek, t. i. érintkezésbe hozván őket felvilágosodottabb szomszédáikkal.

A de la roche-i kerületnek nem voltak országutai. A hegyeken átvezető néhány ösvényt is sokszor elmosták az áradások vagy eltemették a sziklak tetejéről lesuhadó földomlások. A Bruche vizén, mely a vidéket átfolyja, egyetlen útjárás volt, s az is abból állott, hogy sorjában a vízben felállított köveken kellett nagy bajjal és vigyázattal elébbelébb szöküncselni. E mindenfelől elszigetelt vidéktől azonban csak néhány mérföldnyire feküdt a tudomány, gazdagság és polgárisodás minden kényelmeivel bővölködő

Strassburg városa. Oberlin eltökélé e várossal a de la roche-i kerületet szabatos közlekedésbe hozni, hogy hallgatói itt természetnyeiüket eladhassák, s nekik szükséges eszközökkel s illető kényelmekkel kicserélhessék. E végre öszszegyűjtötte a népet, megmagyarázta szándokát s azt indítványozta: vettessék fel a kösziklakat, mintegy másfél mérföldnyi hosszsan egy szük völgy oldalán, oly szélesen, hogy rajta a folyó mentében, melyre aztán egy hidat is kell építeniök, kényelmes szekérutat rakhassanak. A parasztek egyről egyig kinyilatkoztatták, hogy ez teljes lehetetlen; s mindegyik kivonta magát az ily képtelen vállolatba elegendésből. Oberlin biztatta, okoskodott nekik, beszélt hozzájuk, mint ház-gazdákkoz, családtyákkoz; — mind hasztalan. Utoljára egy kövágó csakánt vett vállára s egyetlen hív szolgájától segítve maga kezdett neki a munkának. Csak hamar azonban több segéde is akadt. A töviseket, melyek kezeit felhasogatták, meg a sziklak tetejéről rá hulló elmállott ködarabokat, melyeknek kék foltjait hónapokon át hordozta, számba sem vette. Egész szivvel lélekkel munkájához látott, melytől semmi akadály el nem rettenthette. Saját csekély vagyunkáját feláldozta e vállolatra; aláírásokat nyitott barátai között; szerszámokat vásárolt minden számára, kinek csak kedve volt azokat használni. A derék lelkész vasárnaponkint a maga hivatásának munkása vala, mint az örök igazságok tanítója; de hétfőn reggel felkült a nappal, és kétszáz hallgatója élén újult erővel kezdett azon akadályok legyőzéséhez, melyeket a természet e környék mivélődésének útjába gördített.

Három év alatt az út kész, a hid felépülve és Strassburggal a közlekedés helyre vala állitva. A gazdag és szegény, értelmes és miveletlen nép közötti érintkezésnek rendes etedményei rövid időn feltetszének. A de la roche-i kerület népe mindenféle szerszámokra tett szert, és Oberlin a fiatalssággal

megértette, mily szükséges nekik a földmívelésen kívül más kézműveket is tanulni. A gyermeket Strassburgban ács, kőműves, üveges, kovács, kerekes sat. mesterségekre taníttatta. Néhány év alatt ezen eddigelő ismeretlen mesterségek a vidéken virágzásba indultak. Volt ki megigazítsa a különböző szerzőségeket, a szekerek közönségesen dívatba jöttek és a nyomoru vityillók csinos házikóká idomultak át. A nép e nagy változás becsét érezte, és lelkésze iránt a leghatártalanabb tisztelettel kezdett viselkedni.

De Oberlinnek, mind e mellett is nem egy előítélettel kelle megküzdeni e bárdolatlan nép nevelésében tovább haladtában. Megakartta őket sovány földjök czélszerűbb mívelésére tanítani. De a nép nem hallgatott rá. „Mit“ — így szólának egy elszigetelt népnél nagyon is közönséges előítélettel, „mit tudhat egy városban nevedett ember a földmíveléshez?“ A földet nem pennával szántják, s a gabonát nem könyvből vetik! Nem fogott rajtok az okoskodás, példából kelle hát őket tanítani. És a derék lelkész, ki csak imint útsináló vala, mezőgazdának állott. Volt neki papilakja mellett két nagy kertje, melyek mindegyikén ösvény ment át. A kert földje rendkívül szegény vala; jó mélyen felsáttá és a legnagyobb gonddal és ismerettel megtrágyázta, azután gyümölcsfákkal beültette. A fák, a lakosok legnagyobb bámulására dúsan hajtottak; úgy hogy utoljára kérni kezdték lelkészüket, avassa bé őket is e nagy titokba. A fáultetés és oltás rövid időn az egész környékben általános divattá lón és néhány év muva a kopáron álló hajlékokat virító gyümölcsök környezék. A vidéken a pityóka — e nép lényegesebb tápláléka — annyira elfajult hogy rendszeren minden évi termés nagyon szűkösön ütött ki. A parasztok földjüket okolták; Oberlin ellenben új pityóka fajtát szezett. A hegyes vidék ezen növény mívelésére valójában nagyon alkalmas volt, s így a derék lelkész vállolata —

igen természetesen — újból a legjobban sikerült. A példa viszont több követőkre tanált s a környékben a pityóka újból bővségesen termett. Hasonló módon hozta bé Oberlin a hollandi lóhere és lentenyésztést; s végre a legmakacsabb előítéleten is diadalmaskodott, a haszontalanban heverő legelőket szántó földekké változtatván. Mint a mezőgazdaszat többi reformátorai, megismertette a népet a trágyázás becsével, azon legjobb módokkal, melyeknél fogva, minden nemű állományokat hulladékokat hasznos composttá (trágya elegettké) lehet változtatni. Untalan ezen elvet ismétlé: „semmi se menjen kárba.“ Gazdasági együletet állított fel s a legügyesebb mezőgazdák számára jutalmakat alapított. Tíz év alatt, a de la rochei papság elvállalásától számítva, a kerületben lévő öt egyház és Strassburg között közlekedést nyitott, — néhány leghasznosabb kézművet, mely a vidéken eddig elő teljesen el vala hanyagolva, lábra kaptatott s e szegény hegyi lakosok földmívelését nyomoru állapotából gyakorlati tudományá emelte. Ezek valának a legszelesebb értelemben vet népnövelésnek főbb eredményei.

Oberlin fölnevedett hallgatóit csak annyira tanította, a mennyi elkerülhetlenül szükséges volt arra, hogy a külkörülményeiken nehézlő legsürgetőbb nyomorokat elhárítsa és őket vallásos elkötelezettségük mély érzetével, eltöltse. De az ifjak nevelésére sokkal több gondot fordított. Midőn hivatalába belépett, az előzőnőke által épített kunyhó volt azon öt falunak, melyből e kerület állott, egyetlen iskolája. Maga ezen iskola is faragatlan boronából össze baggasztva rövid időn omladozó félben állott. A nép mindazáltal, új építésről hallani sem akart; a borona kunyhó eddigelő is megfelelt a czélnek s miért ne felelhetne meg ezután is? De Oberlint jótékony ohajtásaitól ily könnyen nem lehetett elrettenteni. Strassburgi barátaihoz folyamodott, s a maga nevére tetemes pénzösszeget köl-

csönözött. Waldbachban rövid időn új iskolaház épült, s néhány év múlva a többi ekleziák önként ajánlkoztak, hogy saját falvaikban magok számára külön iskolát építsenek. Ezen intézetek számára Oberlin a legnagyobb gondnal és szorgalommal maga képzett tanítókat, kik keze alá jöjjenek az egész kerületből az illendő életkort elért gyermekek. Azonban a növelés elvét tovább alkalmazta, mint azelőtt akármely más vidéken; kisdedóvókat állított. — Ezen szép eszmét a tudós világ Schepler Luizának tulajdonítja, ki az Oberlin szolgálatában volt. A derék lelkész e tervet nagy késséggel fogadta és e szegény parasztleány segédelmével létesítette is. Látta hogy a gyermek csak nem a bölcsőtől fogva tanítható; hogy a rossz szokások magvai korábban hintetnek el, mint a világ képzeli; és hogy a teliesebb tanítás könnyebbé, nagy mértékben függ azon benyomásoktól, melyeket a gyermeki elme és képzelő tehetség még a csecsemői korban fog fel. Szobákat rendezett, melyekben a gyermekek két éves koruktól egész hat éves korukig tanuljanak és játszodjanak, s eképp adá nekünk mintáját azon szép intézeteknek, melyek legelőbb mutatták meg, miképp lehet a gyermek ártatlan játékait javulással és okulással párosítani. Ezen kis intézetekben a kisdedeket nem kényszerítették reggeltől délig és déltől estig az á b é c z e felett görnyedezni. Tanultak kötni, varrni, fenni, s mikor ezt megunták, képeket, vagy éppen e célra készített földrajzokat nézegettek, melyek saját vidéküket, Frankhont és Európát ábrázolták. Világi és istenes énekeket énekeltek; és soha sem engedték meg, hogy miveletlen tájszavaikkal beszéljenek.

Midőn osztán ezen gyermekeket, — ne felejtjük, a de la rochei kerületbeli, tehát azon parasztoznak gyermekeit, kik mielőtt isten őket e derék lelkészszel megáldotta volna, nem csak nyakig voltak a nyomorban, hanem a legvastagabb lelki setétségben is, mely a

rendkívüli szegénységnek, gyakran elválhatlan kenyeres pajtása — tehát, mondom, midőn ezen gyermekeket felsőbb iskolákba vitték, itt aztán tanultak olvasni, írni, számotvetni, továbbá földleirást, csillagisméretet, történetant, mező-gazdaságot, természettant (főleg növénytant), zenét és rajzot. Ezen nagy család vallásos oktatását Oberlin csaknem kizárólag magának tartotta, s úgy rendezte, hogy hetenkint egyszer, bizonyos napon, az egész vidékből minden iskolás gyermek Waldbachban gyült össze.

A strassburgi és más szomszéd városokbeli lakosok, kiktől ezelőtt a de la rochei kerület el volt zárva, seregestől jöttek meglátni azon csodát, mit e férfiú tevé. Az önzésnélküli lelkész segédelmzésére aláírások nyilottak; — ezekhez még adományok is járultak. Oberlin mind e segédelmet igen jól használta. A gyermekek számára becses könyvtárt alapított; több rendbeli legjobb iskolás könyveket nyomtatott; természettani és mértani műszereket szerzett. A tanítók és tanulók számára jutalmakat rendezett; és egy naptárt adott ki.

E rendkívüli férfiú eképp mivelette hallgatói lelkét, s teljes erejéből örködött erkölcsök tisztasága és vallásos buzgóságuk laudatlanúsága felett. A vallás soha vonzóbb alakban nem mutatkozott, mint a de la rochei kerületben. Az isten iránti szeretet beléjük vala oltva, mint az élet fő sinormértéke; mindazáltal e vallásos elvet nem túlzották annyira, hogy belőle, mint a kereszténység kezdetén, a világtól és annak gyönyöreitől elvonulás folyjon. Azon tudományok, melyekre e szegény gyermekeket tanították, ezeknek mind elméjük mivelesére, mind pedig jólétök előmozdítására egyiránt befolytak. A mi csak pásztori és mezőgazdai életmódjukra hasznos lehetett, és a mi őket képesekké tette rendszer foglalkozásaik között életök szépítésére, boldogítására, tanulmányaik tárgyává vala téve. Velök apró kis értekezéseket készített-

tek a földművelésről, gyümölcsfa-tenyésztésről; kivezették az erdőkbe vadon termő növényeket keresni, megismertették ezek nevével, nevezetesebb tulajdonaival és avval, hogy mimódon ápolják őket, miután kis kertcskéikbe átültették; megtanították őket még azon kellemes időtöltésre is, mimódon rajzolhatják le maguk számára ezen virágokat; mélyen benyomták elméjükbe, hogy mivelők az emberiség többi részétől hegyekkel elzárt és természeténél fogva kopár vidéken élnek, mindnyájuknak egyik főbb kötelességük a közjót előmozdítására valamit tenni, ez elvből kiindulva, mielőtt őket az urvacsorájához bocsátotta volna, Oberlin mindegyik gyermektől megkivánta, hogy bizonyítványt hozzon arról, miszerint két élőfát ültetett. Fákat kelle ültetni s az utakat jó karba hozni, hogy tettszést nyerjenek az előtt, a ki abban gyönyörködik, ha mások boldogságát munkáljuk.

Azon község tagjai, kiket az egyéni jólétet szintugy mint a közhaszont előmozdító ismeretekre tanítanak, nagyon természetesen, rendszerető, erényes, állapotukkal megelégedett, a felsőség iránt tiszteletteljes, egymáshoz jó indulatu, az idegenek iránt vendégszerető, és a más véleményen lévőkkel szemben türelmes emberekké válnak. Oberlin megérte azt, hogy saját szemével láthatá, miszerint az ő bölcs és jótékony rendszerének ily magaviselet leve szükséges eredménye.

Husz év alatt a de la rochei kerület népessége tetemesen megsaporodott. Azon ismeret, mit a derék lelkész közölt hallgatóival, módot is adott mindnyájuk kezébe a megélhetésre; és az életmódok szaporodtával szaporodott számuk is. A jó lelkész mindnyájuk számára tudott foglalkozást kimutatni. Mezőgazdasági ismereteiken kívül megtanította őket szalmából különböző tárgyakat fenni, a náluk termő növényekkel festeni. Később egy baseli gazdag és emberszerető gyáros, Legrand, e környékbe béhozta a selyem szalag-szövést.

„A gondviseléstől e távol levő völgybe vezéreltetve — ugymond Legrand — nagyon meglepett a föld terméketlenségével, a szalmás kunyhókkal, a benne lakók látszó szegénységével és eledelük egyszerűségével (mint a mely főleg csak pityókából állott) szemben azon mivelte társalgás, mely majd mindegyik egyén ajkairól folyt, kikkel csak ez öt falun át sétáltomban tanálkozám, ugy színtén a gyermekek ártatlan nyíltsága, kik barátságosan nyujták felém kis kezecskéiket.... Már négy éve, hogy családommal együtt ide vonultam; s azon gyönyör, miszerint oly nép között lakunk, melynek erkölceit anynyira megszelidítette és elméjét kimivelte, a kisdedkoruk óta velök közölt nevelés, gazdag kárpótlás nekünk mindazon nélkülözésekért, melyeket egy mindenfelől hegylánczok által elzárt magános völgyben szenvednünk kell.“

A derék lelkész hallgatói között élt és halt meg. Midőn az általa megtermékenyített mezőkre és tanított népre tekintte, azt mondják gyakran felkiáltott: „Oh igen is boldog vagyok!“ Koporsóját az egész kerület lakossága kísérte.

Ez éleleírás mindenkire nézt tanulságos; megmutatja mit és mennyi teméntelen jót tehet egy erős akaratu ember, s hogy bár mily karban, rangban felebarátink jávára, közanyánk — a haza boldogítására igen igen sokat tehetünk; csak ne resteljük lelkiismeretesen használni a belénk adott talentomokat.

X.

Hézagpótlók.

Bennünk oly kevés az erény és oly témérdek a hiúság, hogy inkább nélkülözzük lélekismeretünk helyeslését, mint a világ tapsait.

Mindig valamicskével jobbaknak képzeljük magunkat, midőn másban valami fogyatkozást fedeztünk fel.

Az embernek szívet ugymondák régen megnyitja a bor; de biz a harag sem zárja be.

Ritka kebel, legyen az bár milyen üres, melyben legalább egy érzést fel nem lelhetünk, t. i. az önzést.

Ma már mindenkinek igen sok esze van; de éppen elegendő senkinek sincs.

Bajos bizni olyan emberbe, kit soha senki sem rágalmazott.

Az embernek gondolatja egy a jónak és rossznak tudásának fája körül dongó méhecske.

Három dolgot csak három körülmények között lehet kiismerni: a vitézséget a háboruban; a bölcséget a haragban; és a jóbarátot a szükségben.

X.

Métkosár.

Köszvény ellen. — Egy kezünkbe tévedt angol (de kissé régicske) lapban a köszvény ellen egy szert rendkívül látánk dicsertetni, melyet mivel sem drágába nem kerül, sem pedig káros befolyásu nem lehet, ide igtatunk, olvasóinkra bizván, hogy a *probatum est*-et utána tegyék. Az egész röviden csak ennyi: a ki teste valamelyik részében csúzos (rheumatisch) fájdalmat érez, a beteg részt esténként lefekvés előtt melegen feresztgesse olyan vízben, melyben pityókat főztek. Már második vagy legfeljebb harmadik reggelre a fájdalom ha merőben el nem is mulik, de tetemesen csilapulni fog. A kéz alatti lap legalább azt állítja; nemcsak, hanem több példát hoz fel rá, hogy ezen egyszerű szer a legmakacsabb és üdültebb csúzos fájdalmakat is tökéletesen meggyógyította. — Ismételjük: az egész majd mibe sem kerül, kinek szüksége van rá, jó lesz megpróbálni.

A vas vaját újból felfrisíteni. Az avas vaját tökéletesen helyre lehet hozni,

csak egy font vajhoz két font friss tejet vesz az ember s vele annak rendi szerint újból köpüli. Az ily móddal felfrisített vaj oly tisztázott ízű, hogy a legfinomabb írósvajtól senki sem tudja megkülönböztetni; mert a friss tej az avas ízt merőben magába veszi.

Két híres semmirekellő — mivel már ott-hon semmi becsületök sem vala — vándorolni ment. A külföldön azonban a két jó madár nem hogy javult volna, hanem még inkább elfajult. Végre a régi példabeszéd — addig megy a korszó a vízre, míg nyaka szakad — rajtok is újból bételjesedett. Valami nagyobb csint követek el s rajta vesztettek. Az egyiket éppen kötéltre, a másikat meg, mint kisebb hünyöst arra ítélték, hogy az akasztófa alatt megkorbácsolván, a határszélig kikísértessék. Midőn ezen szerencsétlen kirándulás után az életben maradt jómag haza vetődött, az egész városkának elállott szemeszája; mert minden, ki csak őket ismerte, szentül hitte volt, hogy mindkettő oda vész. „Hát Feri hol maradt?” megszólítá egy ismerőse. „Jaj! — felelt a jómag — Feri külföldön szép szerencsét tett; egy gazdag kötelgyártó leányt vett el.” S midőn senki sem akará himni: „Na csak hihetnek nekem — monda — hisz magam is tánczoltam a lakodalmán.”

A francia háboru alkalmával néhány francia huszár egy szántóföld mellett lovagolt, melybe a tulajdonos éppen akkor vetett. Bravo földi — kiáltának a huszárok — jól tesszed hogy számunkra vész. — Igazok van az uraknak, felelt a paraszt, mert én....kenderet vetek.

Egy rendkívül perepáty aszszonyság magát rozscakán érezvén, orvost hivatott, azonban anynyit darált, hogy az orvos szóhoz sem juthatott. Szorultságában az Aesculáp fia más módon nem tudta csendet csinálni, hanem így szóla: „Ugyan kérem mutassa csak a

nyelvét!“ a nő engedelmeskedett, mire az orvos ezt mondá: „nő már bé ne huzza addig, míg én is ki nem beszéltem magamat.“

Hány hét a világ?

Fehér a béke s vörös a háboru színe. Hogy szörnyű nagy béke uralkodik a világon, eléggé jelképezve van a jelen tételnek teméntelen sok hava által, mely oly nehezen tud már valahára tőlünk megválni, mintha még kétkednék benne, hogy az emberek valósággal hisznek a béke szilárdságába. De végre csak távoznia kell, s a hitetlen világ fejének egy második vizözönbe meríttetnie, hogy belőle a háborus képzelődés utolsó vörös cseppje is kiirtva legyen. E vizözön már tart is javában csaknem mindenütt, s a vérrel bemocskolt földszinét majd anynyira el fogja mosni, hogy egy vérfolt sem marad jövő századoknak emlékeztető szent ereklyéül, miképp értették s valósították korszakunk gyermekei a testvériesség dicső eszméjét. E-lég az hozzá, hogy békeszínünk a hó szép lassan enyészik nálunk is, azonban a béke valósága iránti reményünk mindinkább szilárdul. A legujabb posták megannyi béke olajágait hozó fehér galambok valának.

A görög-angol ügy maholnap barátságosan el lesz simítva. Az angol kormány a francia közbenjárási ajánlatát elfogadta, s már sürgőnyt is bocsátott Parker admirálhoz, hogy Görögország szorongatásával hagyjon fel. Palmerston szeszélyes egy ember, de az angol nép igazságérzete sokalta a tréfát, mely egy erőilen néppel üzetik, s béverte a külügyminister ablakait, hogy a külügyeket tisztábban igyekezzék ellátni. A keleti kérdés

még nyugodni fog egy kissé oldatlan, míg ismét felkapva megoldják; mert a legnagyobb gombolyagnak is van vége a közbeszéd szerint.

A schweiczi baj is egy felleg, mely a nagyhatalmak egyetlen intő szavára már oszolni látszik. Az északi hatalmak ugyan, kiknek nyugalma fenyegetve van a schweiczi nyugtalan menekvők által, nehezen nyerek meg társul Franciaországot, mely az angollal kíván tovább is szíves egyetértésben maradni: de a schweiczi szövetség tanácsosnak látja szép módon menekülni a menekültektől; s ezek főbjeit, mint már is a híres izgató Mazzinit kiutasította a gletscherek öléből. Maga a schweiczi nép is több gyakorlati ésszel bír, hogysen külföldi vendégei kedvéért még sokkal terhesebb látogatókat huzzon nyakára, kik majd urakká lehetnének saját házában. Jól tudja, hogy akármiben vétenek a fejek, a lábak adják meg árát.

A szent atya még mind nem érkezett Romába, pedig régóta útaztatják a hirlapok. Még folyvást Porticiban mulat, mialatt a francziák jobban meg jobban helyezik el magukat az egyházi birtokban, s a romai ideiglenes kormány vesződik velök s a néppel, mely most kezdi átlátni, mily életforrását vesztette el a szent atyában.

Poroszországnak alkotmánya meg volt születve, de nem keresztelve. Most a szent viz is reá van öntve: a király febr. 6-kán megesküdött rá. Az erfurti birodalmi gyűlés mart. 20-án fog megnyilni. A birodalom ugyan még nem létezik, de kicsinálják a papi-ron, s mint tudjuk, a papir eltűri, akármit irnak rá.

A „Népbaráta“ hetenkint egyszer, vasárnap, jelenik meg. Ára félévre: helyben 1 fr. 30 kr.; postán 1 fr. 42 kr. pengőben. Előfizethetni: helyben Tilsch könyvkereskedésében; vidéken minden cs. kir. postahivatalnál.

Felelős szerkesztő MAKOLDI SÁMUEL.

Nyomatott az ev. ref. kolégyom betüivel.